

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.4.22>**DYPLOMACJA KULTURALNA W KOMUNIKACJI MIĘDZYNARODOWEJ UKRAINY****Tamara Yasiuk***pracownik naukowo-pedagogiczny Katedry "Muzyka pop art"**Spółdzielczej instytucji szkolnictwa wyższego Kijowskiej Rady Obwodowej**"Akademia Sztuki imienia Pawła Czubyńskiego", aspirantka Narodowej Akademii Kadr Kierowniczych Kultury i Sztuki Katedra "Kulturoznawstwa i Komunikacji Międzykulturowej" (Kijów, Ukraina)**ORCID ID: 0000-0002-6182-1019**t.yasiuk@ukr.net*

Adnotacja. Artykuł poświęcono rozważeniu pojęcia dyplomacji kulturalnej jako ważnego aspektu stosunków międzynarodowych i globalizacji. Pojęcie dyplomacji kulturalnej jest uważane za dość szerokie i wieloaspektowe, ponieważ obejmuje interakcje i wymianę między różnymi kulturami, ludami, regionami i narodami. Dyplomacja kulturalna realizuje jednocześnie dwa ważne zadania: wykorzystanie kultury jako przedmiotu realizacji celów polityki zagranicznej państwa oraz prowadzenie dialogu międzykulturowego na drodze społeczno-kulturowego rozwoju społeczeństwa.

Twierdzi się, że współczesne społeczeństwo znajduje się na etapie transformacji i modernizacji społeczno-kulturowej, zgodnie z którą kształtuje się nowa rzeczywistość kulturowa. Okres ten jest kontrowersyjny, ponieważ odrodzenie tradycji etnicznych w nowych warunkach nabiera modernizacyjnych cech społeczeństwa postindustrialnego. Procesy edukacji kulturowej nabierają nowego znaczenia w warunkach formowania się nowego typu społeczeństwa, w którym procesy komunikacyjne są podstawowe w Edukacji Społecznej.

Podkreślono główne zadania ukraińskiej dyplomacji kulturalnej prezentacja kultury Ukrainy światowej publiczności oraz zapewnienie wymiany i interakcji z innymi kulturami. Przyczyni się to do lepszego zrozumienia, szacunku i akceptacji między narodami oraz pomoże nawiązać długoterminowe relacje i partnerstwa.

Słowa kluczowe: kultura, dyplomacja kulturalna, dziedzictwo kulturowe, tożsamość narodowa, globalizacja, dialog międzykulturowy.

CULTURAL DIPLOMACY IN INTERNATIONAL COMMUNICATIONS OF UKRAINE**Tamara Yasiuk***Scientific and pedagogical worker of the «Musical Art of Pop» Department of the Municipal Institution of Higher Education of the Kyiv Regional Council «Pavel Chubynsky Academy of Arts»,**Postgraduate Student of the National Academy of Managerial Personnel of Culture and Arts,**Department of «Cultural Studies and Intercultural Communications» (Kyiv, Ukraine)**ORCID ID: 0000-0002-6182-1019**t.yasiuk@ukr.net*

Abstract. This article deals with concept of cultural diplomacy, which is an important aspect of international relations and globalization. Today the concept of cultural diplomacy is quite broad and multifaceted, it includes interaction and exchange between different cultures, nations, regions and peoples. Cultural diplomacy performs two important tasks at the same time: first – culture is used as an object of achieving different goals of the state's foreign policy and second – to implement intercultural dialogue in cultural development of society.

We affirm that modern society is in process of socio-cultural transformation and modernization, according to which a new cultural reality is being formed. This period is contradictory, because the revival of ethnic traditions under new conditions acquires the modernizing features of a post-industrial society. The processes of cultural formation acquire a new meaning in today's conditions, so communication processes are basic in social formation.

Main tasks of Ukraine cultural diplomacy are observed. They are to present its culture to world audience and to ensure exchange and interaction with other countries. All these will promote better understanding, respect and acceptance between nations, will help to establish long-term relationships and partnerships.

Key words: culture, cultural diplomacy, cultural heritage, national identity, globalization, intercultural dialogue.

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ У МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЯХ УКРАЇНИ

Тамара Ясюк

науково-педагогічний працівник кафедри «Музичне мистецтво естради»
 Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв
 імені Павла Чубинського», аспірантка Національної Академії керівних кадрів культури
 і мистецтв кафедра «Культурології та міжкультурних комунікацій» (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-6182-1019

t.yasiuk@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена розгляду поняття культурної дипломатії як важливого аспекту міжнародних відносин та глобалізації. Поняття культурної дипломатії вважається досить широким та багатограним, оскільки воно включає в себе взаємодію та обмін між різними культурами, націями, регіонами та народами. Культурна дипломатія виконує водночас два важливих завдання: використання культури як об'єкта досягнення цілей зовнішньої політики державита здійснення міжкультурного діалогу на шляху соціокультурного розвитку суспільства.

Стверджується, що сучасне суспільство перебуває на етапі соціокультурної трансформації і модернізації, відповідно до чого формується нова культурна реальність. Цей період протікає суперечливо, адже відродження етнічних традицій за нових умов набуває модернізаторських рис постіндустріального суспільства. Процеси культуротворення набувають нового значення в умовах формування нового типу суспільства, у якому комунікаційні процеси є базовими щодо соціоутворення.

Висвітлені основні завдання української культурної дипломатії – презентація культури України світовій аудиторії та забезпечення обміну і взаємодії з іншими культурами. Це сприятиме кращому розумінню, повазі й прийняттю між народами та допомагатиме встановлювати довгострокові відносини та партнерства.

Ключові слова: культура, культурна дипломатія, культурна спадщина, національна ідентичність, глобалізація, міжкультурний діалог.

Вступ. Нині соціокультурна комунікація виступає як один з базових механізмів і невід'ємна складова соціокультурного розвитку, котра забезпечує можливість формування культурних зв'язків як всередині окремих культур, так і між культурами. Кожній культурі притаманні свої ціннісні орієнтації і норми поведінки, котрі зумовлювали характер комунікації у тому чи тому суспільстві. В історичному часі соціокультурний простір трансформувалася, відбувалася певна соціокультурна еволюція як процес змін і розвитку людських суспільств. Під час зміни соціокультурних особливостей змінюється і характер комунікативних процесів. Яскравим прикладом того є теперішні процеси, які відбуваються в Україні, де створюється нова соціокультурна реальність. Перше визначення культурної дипломатії, дане у 1930-х рр. американським дослідником Федеріком Баргхорном, описувало культурну дипломатію як маніпуляцію культурними зв'язками із пропагандистською метою. (Barghoorn F., 1960: 353)

Американський політолог Мілтон Каммінгс запропонував іншу дефініцію культурної дипломатії – «обмін ідеями, інформацією, цінностями, системами, традиціями, переконаннями й іншими аспектами культури з метою сприяння розвитку взаєморозуміння». (Milton C., 2003:15). Він стверджував, що для реалізації культурної дипломатії необхідно провести чималу роботу всередині країни: створити оригінальний культурний продукт за підтримки органів державної влади, спеціалізованих організацій чи незалежних митців.

Прихильники неореалізму розглядають системний аналіз як інструмент дослідження міжнародної політики. Зокрема, на думку Кеннета Волтца, властивості окремих утворень (держав) не впливають на структуру системи, тому теорія міжнародної політики не обов'язково тягне за собою (або вимагає з цього приводу) існування зовнішньої політики. (Waltz K., 1996: 54-57)

Основою сучасної культурної дипломатії є неоліберальна концепція Джозефа Ная, який порівнював неореалістичну «жорстку силу» із іншим набором чинників, котрі він назвав «м'якою силою». На його думку, влада – це «здатність впливати на інших, щоб отримати бажані результати». (Nye J. S., 2004:34) Згідно його концепції, можна скоригувати чужу поведінку трьома способами: загрозами примусу, спонуканням або залученням, що змушує інших бажати того, що хочеш. «М'яка сила» спирається на здатність формувати уподобання інших. У міжнародній політиці фактори, що створюють «м'яку силу», значною мірою виникають із цінностей, які організація чи країна виражає у своїй культурі, у прикладах, які вона встановлює своїми діями та засобами, які застосовує до регулювання відносин.

Джеймс Розенау стверджує, що розгляд держав як єдиних акторів унеможливує розуміння функціонування глобального управління, в яких багато суб'єктів відіграють важливу роль. Він визначив транснаціоналізм як «процеси, завдяки яким міжнародні відносини, що проводяться урядами, доповнюються відносинами між приватними особами, групами та товариствами, які можуть і можуть мати важливі наслідки для перебігу подій». (Rosenau J., 1980:334).

Іншим вирішальним фактором є те, як суб'єкти сприймають одне одного через їхні переконання та бачення світу. Цей аспект пов'язаний з ідеями, які Танневальд Н. описує як соціальні конструкції, на які посилаються люди, або сукупність переконань, принципів і поглядів, що спрямовують нашу поведінку та політику. (Tannenwald, 2005: 41-42).

Більшість науковців, проте, вважають культурну дипломатію частиною публічної або ж розрізняють ці поняття. Назву «народна дипломатія» застосовують для підкреслення масштабної недержавної культурної взаємодії. Відсутність однієї загальної дефініції зумовлена тим, що дедалі більше членів суспільства долучається до міжкультурного обміну, який швидко змінюється та розвивається. (Парчевська, Паніна, 2020:74-78)

Позиції українських науковців, серед яких Н. Мусієнко, М. Процюк, О. Розумна, Г. Шамборовський, Т. Черненко, здебільшого збігаються з думками американських і європейських дослідників, які визначають культурну дипломатію як сукупність обмінів інформацією, ідеями, цінностями задля підтримки довготривалих відносин чи сприяння національним інтересам.

Зокрема, на думку Мусієнко Н. та Шамборовського Г., культурна дипломатія – це процес, «коли держава і суспільство беруть активну участь у формуванні свого національного образу, іміджу, стереотипу» (Мусієнко, Шамборовський, 2016: 92).

Розумна О. відокремлює в культурній дипломатії внутрішній і зовнішній аспекти: внутрішній пов'язує зі зміною парадигми культури та культурної політики, зокрема змісту і якості культурного продукту, а зовнішній – із забезпеченням іміджу й успішності міжнародних відносин країни. (Розумна, 2016: 4).

Метою статті є висвітлення ролі та значення культурної дипломатії для позиціонування України у міжнародних відносинах.

Основна частина. Культурна дипломатія є засобом реалізації зовнішньої політики держави та розвитку суспільства за допомогою здобутків культури. У сучасному світі відсутнє єдине визначення поняття культурної дипломатії. Різноманітні дефініції наголошують на окремих аспектах цього багатогранного явища. Варіативність теоретичних підходів до розуміння сутності міжкультурних процесів свідчить про зацікавленість наукової спільноти пропонованою темою та необхідність пошуку дієвих рішень в царині окресленої проблематики.

Сучасне суспільство перебуває на етапі соціокультурної трансформації і модернізації, відповідно до чого формується нова культурна реальність, що характеризується новими відносинами між людьми у сфері культури, новими умовами розвитку, особливою системою цінностей, норм і принципів, культурних потреб і засобів їх задоволення. Цей період протікає суперечливо, адже відродження етнічних традицій за нових умов набуває модернізаторських рис постіндустріального суспільства. Процеси культуротворення набувають нового значення в умовах формування нового типу суспільства, у якому комунікаційні процеси є базовими щодо соціоутворення. Явище культурної дипломатії відоме здавна, адже існує багатовікова традиція влаштування урочистих заходів, обміну подарунками на знак взаємної поваги під час дипломатичних візитів для досягнення прихильності вищого керівництва іноземних держав. Разом з тим, активне використання поняття «культурна дипломатія» почалося у ХХ ст., але досі точиться дискусія навколо нього. Загальноприйнятого визначення наразі немає, і різні дослідники вкладають різний зміст у дане поняття, позначаючи ним різні явища. Проблемним також є розмежування понять «культурна» і «публічна дипломатія», адже часто вони постають синонімами.

Розглянемо основні теоретичні підходи до розуміння значення культурної дипломатії.

На думку представників реалізму та неореалізму, це занадто абстрактне явище для безпосереднього впливу на владу та становище країни в міжнародній системі. М. Марущак зазначає (2003:11), що «в найширшому значенні» наука дипломатії полягає у наступному:

1. Дипломатія повинна визначати свої цілі у світлі тієї сили, яка дійсно або потенційно є в її розпорядженні для здійснення цих цілей.
2. Дипломатія повинна оцінювати цілі інших країн і ту силу, яка дійсно або потенційно є в її розпорядженні для здійснення цих цілей.
3. Дипломатія повинна визначити, в якій мірі ці різні цілі поєднані одна з одною.
4. Дипломатія повинна використовувати засоби, придатні для здійснення цих цілей.

Як бачимо, у даному підході дипломатія не вважається істотним чинником міжнародних відносин. Сам національний інтерес зазвичай визначався з точки зору виживання, потужності та відносних можливостей, а також престижу держави. Згідно з реалістичним підходом, основними суб'єктами міжнародних відносин є держави, які орієнтуються на просування своїх інтересів. Вони здатні зробити це ефективно лише тоді, коли володіють достатньою потужністю. Основна мета кожної держави – забезпечити власну безпеку, що, своєю чергою, гарантує суверенітет. У реалізмі влада країни базується на матеріальних чинниках: військова сила, природні ресурси, населення. Отже, культурна дипломатія лише опосередковано може бути об'єктом інтересу серед науковців-реалістів.

Неореалізм також не надає значної ролі культурній дипломатії з різних причин. З цієї причини неореалісти не розглядають аналіз дійових осіб та взаємодії між ними, включаючи зовнішню політику та дипломатичну практику, як важливі та вважають, що структура міжнародної політики визначається анархією та розподілом матеріальних ресурсів. Таким чином, представники неореалістичного підходу виключають зі сфери свого інтересу взаємний вплив, який учасники міжнародних відносин здійснюють одне на одного через певні культурні цінності. Неореалісти не розглядають аналіз дійових осіб та взаємодії між ними, включаючи зовнішню політику та дипломатичну практику, як важливі та вважають, що структура міжнародної політики визначається анархією та розподілом матеріальних ресурсів. Таким чином, представники неореалістичного підходу виключають зі сфери свого інтересу взаємний вплив, який учасники міжнародних відносин здійснюють одне на одного через певні культурні цінності.

На відміну від неореалістів, дослідники в рамках лібералізму та неолібералізму генерують розуміння теоретичних засад культурної дипломатії. Головний акцент представники лібералізму роблять на можливості взаємного впливу між суб'єктами внаслідок транснаціональних відносин – інтеракцій між людьми, групами, організаціями, що належать до різних країн. Основою сучасної культурної дипломатії є неоліберальна концепція Джозефа Ная, який порівнював неореалістичну «жорстку силу» із зовсім іншим набором чинників, які він назвав «м'якою силою». На думку дослідника, влада – це «здатність впливати на інших, щоб отримати бажані результати» (Nye J. S., 2004: 33-34). Згідно його концепції, можна скоригувати чужу поведінку трьома способами: загрозами примусу, спонуканням або залученням, що змушує інших бажати того, що ти хочеш.

Культурна дипломатія може здійснюватися на трьох рівнях: державному (для просування національних інтересів через уряди чи інші органи влади), суспільному (громадські організації та фізичні особи розвивають можливості для взаємного культурного обміну) і приватному (реалізується приватними компаніями, зацікавленими в розширенні міжкультурної комунікації).

Наявність великої кількості суб'єктів привела до зміни сприйняття їх взаємних впливів. Найголовніше, що ліберальний ідеалізм замінив реалістичну категорію конфлікту між державами прагненням до мирного співіснування, що сприяє ефективній взаємодії. На думку представників ліберального напрямку, міжнародні відносини не є недоступними виключно для держав, вони охоплюють також громади, міжнародні інституції та окремих людей. Неоліберальний підхід має життєво важливе значення для розуміння культурної дипломатії здебільшого тому, що він враховує багатоакторний характер міжнародного середовища і пов'язує культурну дипломатію з прагненням реалізації інтересів як міжурядових організацій, так і національних держав.

Якщо розуміти культурну дипломатію як взаємодію шляхом поширення ідей, цінностей та переконань, то конструктивістські концепції визначають її як форму впливу на учасників міжнародних відносин. Нематеріальні ресурси стають ключовими елементами, що регламентують дії акторів. У контексті культурної дипломатії ці чинники розподіляються за допомогою культурного обміну та інших форм взаємодії.

У рамках конструктивізму існує ще один особливо цікавий підхід до культурної дипломатії, в основі якого питання формування ідентичності акторів у міжнародних відносинах, яка, на думку конструктивістів, є соціально побудованою. Національна ідентичність побудована за ідеями та цінностями, які за умови позитивного сприйняття іноземною аудиторією можуть сформувати позитивний міжнародний імідж країни. Тут образ є результатом суб'єктивних поглядів на привабливість мови, культури, норм, ідей та цінностей, що приписуються певному суб'єкту. За такого підходу культурна дипломатія безпосередньо відображає спільноту, яку вона представляє. У рамках конструктивізму культурна дипломатія є важливою, оскільки є репрезентативною складовою суспільства. Тож загальне уявлення іноземної громадськості про державу має вирішальне орієнтувальне значення для її поведінки у міжнародних відносинах.

Для позначення одного й того ж поняття залежно від країни використовують різні терміни. У Франції поряд з визначенням «*diplomatie culturelle*» (культурна дипломатія), застосовують такі терміни: «*action culturelle exterieure*» (зовнішня культурна діяльність), «*politique culturelle exterieure*» (зовнішня культурна політика), «*politique culturelle internationale*» (міжнародна культурна політика). У США та Великобританії використовують поняття «культурна» й «публічна» дипломатії, а в Китаї «народна дипломатія», акцентуючи увагу на важливості соціальної взаємодії. (Парчевська, Паніна, 2020: 76)

Процес культурної дипломатії в Україні включає в себе зусилля з боку державних і недержавних організацій. До державних структур належать Міністерство культури та інформаційної політики України, Міністерство закордонних справ, посольства та консульства України за кордоном. Недержавний сектор представлений численними фондами, асоціаціями, культурними інститутами, музеями, театрами, академічними установами тощо.

При цьому, культурна дипломатія не обмежується лише діяльністю державних органів. Вона також включає в себе численні виступи артистів, письменників, музикантів, дизайнерів, кінорежисерів, театральних режисерів та інших представників творчих професій, які є носіями та посередниками культури України на міжнародній арені.

Культурна дипломатія використовує різні форми та методи, які можуть бути адаптовані до конкретних контекстів та потреб:

- мистецтво та виставки. Мистецтво, в тому числі живопис, скульптура, музика, театр, кіно та література, використовується як міст між культурами. Виставки іноземного мистецтва можуть відкрити двері до культурних взаємодій та співпраці;

- обмін програмами. Це включає в себе навчальні обміни, стажування, конференції, семінари тощо. Через такі програми люди мають можливість досвідчувати іншу культуру зсередини;

- туризм. Культурний туризм може бути важливим інструментом культурної дипломатії, дозволяючи людям зі всього світу відкрити та дослідити нові культури;

- медіа і технології. Сучасні технології та медіа можуть бути використані для поширення культурних повідомлень на глобальному рівні. Інтернет, соціальні мережі, телебачення, радіо та інші медіа форми використовуються для цього;

- спільні проекти та партнерства. Співпраця між культурними організаціями, університетами, дослідницькими центрами та іншими установами може сприяти культурному обміну та співрозумінню;

– спортивні заходи. Спорт також може бути важливим інструментом культурної дипломатії, оскільки він сприяє взаєморозумінню та об'єднанню людей незалежно від їхнього культурного та національного походження. Великі спортивні заходи, такі як Олімпійські ігри або Чемпіонати світу з футболу, часто використовуються для підтримки миру та дружби між націями;

– наукова та освітня співпраця. Спільні наукові та освітні проекти також можуть виступати у ролі культурної дипломатії, сприяючи обміну знаннями та ідеями між різними країнами;

– культурні центри та інститути. Культурні центри та інститути, що представляють країну за кордоном, є важливими акторами культурної дипломатії. Вони організують різноманітні культурні заходи та курси, використовуються для поширення мови та культури країни, яку вони представляють.

Усі ці форми та методи культурної дипломатії використовуються з метою підтримки міжкультурного діалогу, сприяння миру та взаєморозумінню між націями. Культурна дипломатія є м'якою силою, яка може впливати на міжнародні відносини та політику, сприяючи створенню позитивного іміджу країни на між країнами.

Важливою характеристикою культурних програм є їх гнучкість та здатність адаптуватися до змінюваних умов. Вони можуть бути спрямовані на різні аудиторії – від широкої публіки до конкретних груп, таких як молодь, митці або науковці.

Українські культурні програми також активно використовують сучасні технології для залучення аудиторії та просування української культури в світі. Це включає в себе використання соціальних медіа, онлайн-платформ для проведення вебінарів та віртуальних виставок, а також використання цифрових технологій в самому процесі творчості.

Отже, культурні програми відіграють важливу роль в культурній дипломатії України, стаючи ефективним засобом просування української культури в світі та сприяючи збагаченню глобального культурного простору.

Взаємодія зі світовими музеями та галереями є одним із напрямків культурної дипломатії України. Цей напрямок передбачає співпрацю українських музеїв та галерей з музеями та галереями інших країн з метою обміну культурними цінностями та сприяння популяризації української культури за кордоном.

Один з прикладів успішної взаємодії України зі світовими музеями є проект «Діалог культур» з Національним музеєм Польщі в Варшаві, який стартував у 2016 році. Проект передбачає співпрацю в галузі науково-дослідницької роботи, обмін виставками та взаємне відвідування музеїв. У рамках цього проекту в Україні були проведені виставки польських художників, а також відбувся обмін науковими дослідженнями та експонатами. Іншим прикладом є співпраця Національного музею Тараса Шевченка в Києві з музеями Польщі, Чехії, Словаччини та Литви. У рамках співпраці відбулися виставки українських художників в Польщі, Чехії та Литві, а також проведення наукових конференцій та круглих столів.

Українська культура є багатозаровою і містить в собі вплив культур країн-сусідів, що знаходяться в історичному контакті з Україною. Зокрема, польська та угорська культури мають значний вплив на розвиток української культури, а також на культурні зв'язки з цими країнами. З іншого боку, українська культура також впливає на культурні процеси в цих країнах.

Важливим інструментом культурної дипломатії є співпраця в галузі культури з країнами-сусідами. Україна має численні спільні проекти з культурними установами країн-сусідів, що сприяє поглибленню культурних зв'язків та взаєморозумінню між країнами. Наприклад, Європейський фестиваль української культури, який щороку проходить у Польщі, є важливим заходом для просування української культури у Польщі та інших країнах-сусідах.

Крім того, українські мистецькі колективи виступають на сценах країн-сусідів, що дозволяє показати унікальність української культури та взаємодіяти з культурними громадами цих країн. Наприклад, український національний академічний театр опери та балету імені Т.Г. Шевченка є регулярним учасником міжнародних фестивалів опери та балету в Польщі, що забезпечує взаємодію з місцевою аудиторією та сприяє відродженню взаєморозуміння між країнами.

Українська культурна дипломатія також зосереджена на підтримці культурних зв'язків з окупованими територіями Криму та Донбасу. Вона прагне підтримати та відродити культурні зв'язки між цими територіями та Україною, а також з іншими країнами, що може сприяти поверненню контролю над цими територіями.

Однак, проблемами культурної дипломатії є недостатня фінансова підтримка та проблеми зі створенням іміджу України у світі. Також, політичні конфлікти та напружені відносини з країнами-сусідами можуть створювати перешкоди для культурної співпраці.

Сьогодні культурна дипломатія відносно країн-сусідів є важливим інструментом розвитку взаємин між Україною та сусідніми країнами. Співпраця в галузі культури, участь українських мистецьких колективів на міжнародних фестивалях та конкурсах, проведення спільних культурних проектів – все це сприяє розвитку взаєморозуміння та підтримці культурних зв'язків між країнами-сусідами. При цьому важливо підтримувати культурні зв'язки з окупованими територіями, що може сприяти їх поверненню під контроль України. Однак, культурна дипломатія стикається з проблемами недостатньої фінансової підтримки та створення іміджу України у світі. Політичні конфлікти та напружені відносини з країнами-сусідами також можуть створювати перешкоди для культурної співпраці.

Європейський Союз є одним з найбільших і найвпливовіших блоків країн у світі, який забезпечує співпрацю між державами-членами з багатьох галузей, включаючи культуру. Українська культура має значний

потенціал у розвитку культурних відносин з країнами ЄС, а культурна дипломатія може відігравати важливу роль у цьому процесі.

З одного боку, культурна спадщина України має великий інтерес для країн ЄС. Це проявляється у спільних проектах з підтримки культурних цінностей України, таких як реставрація пам'яток архітектури, збереження культурної спадщини українських національних менших груп, включення української культури до європейських музейних колекцій тощо. Такі проекти сприяють взаєморозумінню та взаємному навчанню культур.

З іншого боку, українська культура впливає на культурні процеси в країнах ЄС, зокрема на культуру східної Європи. Українські мистецькі колективи часто виступають на міжнародних фестивалях та конкурсах у країнах ЄС, що дозволяє показати унікальність української культури та сприяє її просуванню в Європі. Також важливим інструментом культурної дипломатії в ЄС є співпраця між культурними установами України та ЄС, зокрема у сфері музичної та театральної індустрії, літератури, кіно та інших галузей. (Рибак, 2020:77)

Одним із успішних прикладів співпраці української культурної дипломатії з Європейським Союзом є проект «Культурний міст» (Cultural Bridges), який став можливим завдяки співпраці Міністерства культури України та Посольства Європейського Союзу в Україні. Метою проекту є сприяння співпраці у галузі культури між Україною та країнами ЄС, а також забезпечення доступу до культурних подій для широкої аудиторії. За проектом проводяться різноманітні культурні заходи, включаючи виставки, концерти, майстер-класи та інші події.

Ще одним успішним проектом є українсько-польський проект «Місце та час» (Miejsce i czas), який був започаткований у 2014 році. Його метою є збереження та популяризація спільної культурної спадщини України та Польщі, зокрема українсько-польських корінних мешканців Карпат.

Державні культурні програми спрямовані на популяризацію українського мистецтва, музики, літератури та кіно в світі. Ці програми включають в себе підтримку українських артистів, кінорежисерів, письменників та інших творчих особистостей, які представляють українську культуру на міжнародній арені. Таким чином, культурні програми стають потужним інструментом в руках культурної дипломатії України, вони сприяють не лише просуванню української культури в світі, але й зміцненню міжнародних культурних зв'язків та підтримці глобального діалогу. Ці програми дозволяють Україні взаємодіяти з іншими країнами та культурами на рівній основі, вони відкривають нові можливості для українських митців та міжнародного співтовариства, стимулюючи культурний обмін та взаємне збагачення.

Важливою характеристикою культурних програм є їх гнучкість та здатність адаптуватися до змінюваних умов. Вони можуть бути спрямовані на різні аудиторії – від широкої публіки до конкретних груп, таких як молодь, митці або науковці.

Проте, на жаль, українська культурна дипломатія в Європейському Союзі стикається з проблемами. Недостатня фінансова підтримка та проблеми зі створенням позитивного іміджу України в Європі можуть створювати перешкоди для подальшого розвитку культурної співпраці. Також важливим фактором є політичні конфлікти та напружені відносини з деякими країнами-членами ЄС, які можуть впливати на культурну співпрацю з Україною.

Одним із шляхів розв'язання проблем української культурної дипломатії в Європейському Союзі є збільшення фінансової підтримки. Для цього необхідно залучати додаткові джерела фінансування, такі як гранти та спонсорські кошти від приватних компаній. Також важливо просувати українську культуру та її досягнення на міжнародному рівні, залучати до співпраці з відомими міжнародними культурними установами та сприяти просуванню української культури в міжнародних засобах масової інформації. Також можна розвивати культурні проекти, які сприятимуть підвищенню інтересу до української культури у країнах-членах ЄС.

Окрім цього, важливим є розвиток позитивного іміджу України в Європі. Для цього потрібно просувати українську культуру та досягнення українських митців на міжнародному рівні, зокрема у країнах-членах ЄС. Також важливо сприяти взаєморозумінню та взаємному навчанню культур між Україною та ЄС, зокрема шляхом проведення культурних заходів та обміну митцями.

Нарешті, важливо враховувати політичні конфлікти та напружені відносини з деякими країнами-членами ЄС при розробці культурної дипломатії. У цьому контексті важливо забезпечити більш ефективний діалог та співпрацю між урядами та культурними установами України та ЄС. Також можна шукати спільні теми та проекти, які можуть збільшити співпрацю між країнами та допомогти зменшити політичні напруження. Для цього важливо проводити відкриті дискусії та наради між експертами та представниками культурних установ. (Рибак, 2020: 76)

Висновки. Культурна дипломатія має великий потенціал у підвищенні престижу та іміджу України у світі, а також у розвитку культурної співпраці з країнами-партнерами. Важливо забезпечувати постійний розвиток культурної дипломатії та залучення до цього процесу якомога більшої кількості культурних установ, митців та фахівців з різних галузей культури.

Основне завдання української культурної дипломатії - це не тільки презентувати культуру України світової аудиторії, але й забезпечити обмін та взаємодію з іншими культурами. Це сприяє кращому розумінню, повазі та прийняттю між народами, допомагає встановлювати довгострокові відносини та партнерства.

В комунікації як діалозі культур, актуалізуються та вирішуються як в теоретичному, так і практичному планах проблеми формування нової методології поєднання загальнолюдських цінностей з системами

цінностей, особливими для кожної культури і для кожної особистості як представника певної культури. Ці процеси міжкультурної комунікації напряду впливають можливість тієї чи іншої країни позиціонувати себе на міжнародній культурній арені, долучитися до проявів культурної дипломатії та створити і розширювати власний культурний бренд.

Список використаних джерел:

1. Марущак М. Й. Історія дипломатії ХХ століття : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. М-во освіти і науки України, Військ. ін-т при Нац. ун-ті «Львівська політехніка». Львів: Бескид Біт, 2003. 303 с.
2. Парчевська В.В., Паніна І.Г. Дискусія щодо поняття «культурна дипломатія». Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса. Том 1 / Ред. кол. Хаджинов І.В. та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. Вип. 12. Т. 1. 283 с. DOI: 10.32782/2522-1205-2023-71-08
3. Розумна О. Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України: зб. наук.-експерт. матеріалів / Нац. ін-т стратег. дослідж. ; [упоряд. О. П. Розумна ; за заг. ред. О. П. Розумної, Т. В. Черненко]. Київ : НІСД, 2016. 92 с.
4. Рибак Д. Українська дипломатія як інструмент ребрендингу України. Травневі студії: історія, міжнародні відносини: Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини» / за ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. Вип. 5. 264 с. Режим доступу: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/8314>
5. Шамборовський Г., Мусієнко Н. Завдання і можливості культурної дипломатії у розвитку сучасної держави та інститутів громадянського суспільства в Україні (програмний документ). Агора. 2016. Випуск 14. С. 91–100, с. 92. DOI: 10.46493/2663-2675-2021-1-2-2
6. Barghoorn F. C. The Soviet Cultural Offensive. The role of Cultural Diplomacy in Soviet Foreign Policy. Princeton, 1960. 353 p. DOI: 10.1177/000271626133500166
7. Cummings Milton C. Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey. Washington: Centre for Arts and Culture, 2003. 15 p. URL: <https://www.americansforthearts.org/sites/default/files/MCCpaper.pdf>
8. Nye J. S. Jr. «Soft power»: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. 208 p.
9. Rosenau J. N. The Study of Global Interdependence. Essays on the Transnationalization of World Affairs. London: Frances Pinter, 1980. 334 p.
10. Tannenwald N. Ideas and Explanation: Advancing the Research Agenda / Eds. N. Tannenwald and W. C. Wohlforth. «The Role of Ideas and the End of the Cold War». Special Issue of The Journal of Cold War Studies, 2005. Vol. 7. № 2.
11. Waltz K. International Politics Is Not Foreign Policy. Security Studies, 1996. Vol. 6. Iss. 1. P. 54–57. URL: <https://bit.ly/2OyV311>

References:

1. Marushchak M. Y. (2003) Istoriya dyplomatiyi XX stolittya [History of diplomacy of the 20th century] : kurs lektsiy : navch. posib. dlya stud. vyshchikh navch. zakl. M-vo osvity i nauky Ukrayiny, Viys'k. in-t pry Nats. un-ti «L'viv's'ka politekhnik». L'viv: Beskyd Bit. 303 p. [in Ukrainian].
2. Parchevs'ka V.V., Panina I.H. (2020) Dyskusiya shchodo ponyattya «kul'turna dyplomatiya» [Discussion on the concept of “cultural diplomacy”]. Visnyk student's'koho naukovoho tovarystva Donets'koho natsional'noho universytetu imeni Vasylya Stusa. Tom 1 / Red. kol. Khadzhyonov I. V. ta in. Vinnytsya : DonNU imeni Vasylya Stusa, issue 12, volume 1. 283 p. DOI: 10.32782/2522-1205-2023-71-08 [in Ukrainian].
3. Rozumna O. (2016) Polityka kul'turnoyi dyplomatiyi: stratehichni priorytety dlya Ukrayiny [Policy of cultural diplomacy: strategic priorities for Ukraine]: zb. nauk.-ekspert. materialiv / Nats. in-t strateh. doslidzh. ; [uporyad. O. P. Rozumna ; za zah. red. O. P. Rozumnoyi, T. V. Chernenko]. Kyiv, 92 p. [in Ukrainian].
4. Rubak D. (2020) Ukrayins'ka dyplomatiya yak instrument rebrendynhu Ukrayiny [Ukrainian diplomacy as a tool for rebranding Ukraine]. Travnevi studiyi: istoriya, mizhnarodni vidnosyny: Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi «Travnevi studiyi 2020: istoriya, mizhnarodni vidnosyny» / za red. YU. T. Temirova. Vinnytsya: DonNU imeni Vasylya Stusa, issue 5. 264 p. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/8314> [in Ukrainian].
5. Shamborovs'kyi H., Musiyenko N. (2016) Zavdannya i mozhlyvosti kul'turnoyi dyplomatiyi u rozvytku suchasnoyi derzhavy ta instytutiv hromadyans'koho suspil'stva v Ukrayini [Tasks and opportunities of cultural diplomacy in the development of the modern state and institutions of civil society in Ukraine] (prohramny dokument). Ahora. Issue 14. pp. 91–100. DOI: 10.46493/2663-2675-2021-1-2-2 [in Ukrainian].
6. Barghoorn F. C. (1960) The Soviet Cultural Offensive. The role of Cultural Diplomacy in Soviet Foreign Policy. Princeton [in English] 353 p. DOI: 10.1177/000271626133500166
7. Cummings Milton C. (2003) Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey. Washington [in English] Centre for Arts and Culture, 15 p. URL: <https://www.americansforthearts.org/sites/default/files/MCCpaper.pdf>
8. Nye J. S. Jr. (2004) «Soft power»: The Means to Success in World Politics. New York [in English]: Public Affairs, 208 p.
9. Rosenau J. N. (1980) The Study of Global Interdependence. Essays on the Transnationalization of World Affairs. London [in English], 334 p.
10. Tannenwald N. (2005) Ideas and Explanation: Advancing the Research Agenda The MIT Press [in English] Vol. 7. № 2. DOI: 10.1162/1520397053630619
11. Waltz K. (1996) International Politics Is Not Foreign Policy. Security Studies. Vol. 6. Iss. 1. [in English] p. 54–57. Retrieved from: <https://bit.ly/2OyV311>